

Sfântul Ignatie Briancianinov

De la întristarea
lumească
la desfătarea
dumnezeiască

Traducere din limba rusă:

diac. Denis Chiriac

EDITURA EGUMENITA

2024

Святитель Игнатий Брянчанинов

Плач мой и Божья радость

Санкт Петербург, 1869

© Editura Egumenița pentru prezenta ediție

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

IGNATIE BRIANCIANINOV- sfânt

De la intristarea lumească la desfătarea dumnezeiască /
sfântul Ignatie Briancianinov ; trad. din lb. rusă: diac. Denis Chiriac. -
Galați : Egumenița, 2024

ISBN 978-606-550-542-1

I. Chiriac, Denis (trad.)

2

Oaspetele tainic al sufletului

Doamne, de unde vii? Unde sălășluiești? Pe unde ai fost? De ce m-ai lăsat până acum singur, sărac și orfan, într-o moarte duhovnicească apăsătoare? De când Te cunosc, mi-am dat seama că fără Tine nu am trăit! Am fost ca într-o temniță întunecată, la marginea iadului, aruncat într-o prăpastie fără scăpare. Nu mă lăsa, căci nu pot trăi fără Tine!

Dacă mă vei lepăda, voi ajunge la porțile iadului, din nou într-o suferință de nesuportat. Atunci când vii, nu Îți văd mișcarea, dar simt sosirea Ta, nu cu ochii trupului, ci prin simțirea sufletului. Nici nu îmi dai timp să mă gândesc Cine ești, căci apari pe neașteptate, plin de noblețe și atât de tainic! Te descoperi într-o tăcere profundă și cu o finețe imensă, deținând puterea Creatorului și schimbând totul în om: gândurile, simțirea și trupul!

Tu, ca un Atotputernic, intri și birui pe cel puternic, „prădând” bunurile casei nu pentru distrugere, ci spre mântuire. Casa și obiectele ei au fost dintru început ale Tale! Tu le-ai creat pentru scopul Tău, dar ele au ajuns pe mâinile unui tâlhar. Până acum, mintea, sufletul și trupul meu au fost sub puterea unui stăpân nemilos. Cu venirea Ta, sunt acum sub puterea Ta sfântă și binecuvântată.

Cum să Te numesc? Cum să le vorbesc despre Tine altora? Cum să descriu Străinul Care a găsit adăpost sub acoperișul sufletului meu, un acoperiș învechit și deteriorat, expus vânturilor puternice, ploii și zăpezii, potrivit doar ca refugiu pentru animale?

cerești: scrierile sfinților lui Dumnezeu. Niciun întu-
neric, niciun nor nu poate ascunde strălucirea aces-
tor lumini!

Arca Bisericii va ajunge la limanul fericirii veșni-
ce, va aduce acolo în siguranță pe toți cei care și-au
încredințat mântuirea ei. Cine disprețuiește această
arcă, crezând, din orbirea mândriei și încrederii în
sine, că poate traversa valurile teribile în fragila bar-
că a propriei rațiuni, cine disprețuiește umila ascul-
tare de adevărata Biserică, cine se va urca în alte co-
răbii, deteriorate de învățături false, scurse de amă-
girea vicleanului șarpe, cine va respinge îndrumarea
Duhului Sfânt sau doar cu răceală și îndoială se va
povătui după Sfânta Scriptură, în care se află învă-
țătura Duhului – va pieri. *Cât aveți Lumina, credeți în
Lumină, ca să fiți fii ai Luminii!* (Ioan 12, 36).

Cuprins

Oaspetele tainic al sufletului	3
Plânsul meu	13
Pe tărâmul exilului	39
De ce predomină răul pe pământ	43
Păcătoșenia omului și smerenia	45
Între frică și iubire	47
Omul – o taină	52
Omul vechi și cel nou în Hristos	56
Nădejdea sufletului meu	58
„Domnul mă paște”	60
Marea vieții	62
Taina omniprezenței	69
Discernământul în nevoie	72
Pericolul înșelării	82
Dobândirea iubirii de Dumnezeu	92
Drumul Împărăției	95
Încrederea în Dumnezeu	100
Războiul duhovnicesc	104
Rostul ispitelor	111
Iubirea aproapelui	120
Limanul mântuirii	123
Porțile Împărăției	127
Dulceața rugăciunii curate	129
Rugăciunea neîncetată	133

Vederea duhovnicească	139
Taina suferinței	144
Chemarea creștinilor	149
Slujindu-I lui Hristos	158
Gândul la moarte	161
„Privegheați și vă rugați”	166
La cimitir	174
Nevoia ascezei	176
Slava deșartă	180
Lupta cu duhurile rele	187
Drumul spre nepătimire	195
Armele duhovnicești	205
Să cercetăm duhurile	212
Credința în vise	219
Îmbunătățirea duhovnicească	224
Darurile lui Dumnezeu	230
Fariseismul duhovnicesc	236
Remedii tămăduitoare	249
Vederea păcatelor proprii	260
Semnificația trupului	263
Dovada învierii	269
Arca Bisericii	270

Distribuție:
S.C. Egumenița S.R.L.
tel./fax: 0236-326.730
e-mail : editura@egumenita.ro
www.egumenita.ro

Ce ai descoperit în inima mea, unde gânduri păcătoase veneau și plecau liber, transformând-o într-un loc de sălășluire a patimilor?

Mi se pare că știi numele Oaspetelui meu! Dar, privind la necurăția mea, mă tem să Îi pronunț numele. O singură rostire lipsită de evlavie a marelui și sfântului Său Nume îmi poate aduce osândirea! Cu cât mai înfricoșătoare este însăși prezența Sa!

Or, Tu ești aici! Bunătatea Ta nemăsurată Te-a adus la păcătosul pierdut. Acesta, cunoscând demnitatea și scopul omului, a gustat prin experiență proprie și a văzut cât de *bun este Domnul* (Psalmul 33, 8). De aceea a lăsat căile nelegiuirii, a părăsit mlaștina patimilor, s-a îngrijit de dobândirea curăției prin pocăință și a devenit biserica și locuința Ta.

Cum să numesc Străinul Care sălășluiește în mine, Care odihnește înăuntrul meu? Cum să-L numesc pe Oaspetele minunat, venit să mă mângâie în exilul meu, să mă vindece de boala sufletului, să mă scoată din adâncul întunericii, să mă aducă pe câmpul roditor al Domnului, să mă îndrume pe căile drepte și sfinte? El a venit să îndeparteze vâlul impenetrabil care până acum se întindea înaintea ochilor mei, ascunzându-mi măreția veșniciei și Dumnezeuul meu.

Cum să-L numesc pe Îndrumătorul Care îmi vestește învățătura despre Dumnezeu, o învățătură nouă și în același timp veche, o învățătură dumnezeiască, nu omenească? Să-L numesc lumină? Deși nu văd lumina, ea îmi luminează mintea și inima mai presus de orice cuvânt, de orice învățătură pământească, fără cuvinte, cu o putere nespasă, printr-o adiere străină acestei lumi. Și, ca să exprim ceea ce

este de neexprimat, printr-o atingere asupra minții sau printr-o lucrare în interiorul minții însăși.

Să-L numesc foc? Dar El nu arde, dimpotrivă, răcorește și însuflețește. El este ca o adiere de vânt liniștit (III Regi 19, 12), dar de El fug, ca de foc, orice patimă și orice gând păcătos. El nu rostește niciun cuvânt, și totuși vorbește, învață, cântă într-un mod minunat, tainic, cu o tăcere nespasă. Cu delicatețe, schimbă și transfigurează mintea și inima care Îl ascultă în tăcere, în adâncul sufletului. El nu are nici formă, nici chip; în El nu este nimic pământesc.

Este complet imaterial, nevăzut, extrem de subtil. Pe neașteptate, într-o tăcere nespasă, Se manifestă în minte și inimă, răspândindu-se treptat în întregul suflet și în tot trupul. Oaspetele acesta stăpânește asupra lor, alungând tot ce este păcătos. Oprește lucrarea trupeză, unind părțile despărțite ale omului într-una. Astfel, arată firea noastră întreagă, care s-a destrămat din cauza unei căderi teribile, așa cum se sparge un vas fragil la cădere.

Cine, văzând această reînnoire, nu va recunoaște mâna Creatorului, Singurul Care are puterea de a crea și de a învia? Până acum am vorbit doar despre lucrare, fără a rosti numele Celui Care săvârșește lucrarea. Să-I rostesc numele este un lucru înfricoșător! Uitați-vă la mine, fraților! Observați ce se întâmplă în mine! Îmi veți spune voi ce se petrece înăuntrul meu? Îmi veți zice voi Cine este Cel ce lucrează? Simt, percep în mine prezența Străinului. De unde a venit, cum S-a manifestat în mine - nu știu. Apariția Sa rămâne nevăzută și complet neînțeleasă. Dar El este prezent, pentru că lucrează în mine, pentru că

sălășluiește în mine, fără să anuleze voința mea liberă, atrasă de sfințenia nespusă a voinței Sale. Cu o mână nevăzută a luat în stăpânire mintea, inima, sufletul și trupul meu. De cum au simțit această mână, au înviat! A apărut în ele o nouă viață, o nouă mișcare și sevă duhovnicească.

Nu știam până acum despre aceste trăiri și mișcări, chiar nu le știam, nici nu bănuiam existența lor. Dar când s-au manifestat, au încetat patimile și s-au închegat simțirile și mișcările trupești și sufletești. De la atingerea mâinii Străinului asupra întregii mele ființe, mintea, inima și trupul s-au unit, formând un tot întreg. Apoi s-au cufundat în Dumnezeu, rămânând acolo, cât timp le ținea acolo mâna nevăzută, neînțeleasă și atotputernică.

Ce am trăit atunci? Toată ființa mea fu cuprinsă de o tăcere profundă, tainică, în afara oricărui gând, visări, oricărei mișcări sufletești produse de fire. Întreaga mea ființă sărbătorește și în același timp lucrează sub oblăduirea Sfântului Duh. Această îndrumare este inexprimabilă în cuvinte. Stau în uimire, uitând de tot, hrănindu-mă cu o hrană nedescrisă și netrecătoare. Mă aflu în afara tuturor simțurilor, pe tărâmul imaterialului, într-un domeniu care este mai presus nu doar de materie, ci și de orice gând, de orice noțiune; nu simt nici măcar propriul trup.

Ochii mei privesc și nu văd, urechile ascultă și nu aud; toate mădulele mele sunt parcă amortite. Și mă clatin, mă țin de ceva cu mâinile, ca să nu cad. Sau zac, doborât la pat, ca și cum aș fi într-o boală fără durere și într-o slăbiciune produsă de prea multă putere. *Toiagul Tău și varga Ta, acestea m-au*

mângâiat (Psalmul 22, 5). Așa îmi petrec zilele, chiar săptămânile! Și timpul se scurtează!

Această tăcere minunată, care cuprinde mintea, inima și sufletul, le îndreaptă cu toată puterea către Dumnezeu. Pierdut în mișcarea nesfârșită spre Cel nemărginit, sufletul este în același timp angajat într-o conversație, dar una fără cuvinte și dincolo de orice gând. Străinul Care săvârșește toate acestea are un glas și un cuvânt neobișnuit. El vorbește și este auzit în mod tainic, fără cuvinte și fără sunet.

Când caut în Scriptură referințe la astfel de cercetări duhovnicești, pentru a cunoaște mai bine pe Străinul minunat, mă opresc involuntar în fața cuvintelor Mântuitorului: *Vântul suflă unde voiește și tu auzi glasul lui, dar nu știi de unde vine, nici încotro se duce. Astfel este cu oricine e născut din Duhul* (Ioan 3, 8).

Cum să numesc această lucrare? Ea împacă, unește omul cu sine însuși, și apoi cu Dumnezeu. Este cu neputință să nu recunoști în această lucrare suflarea păcii divine, care este mai presus de orice înțelegere, păzindu-ne inimile și gândurile în Hristos Iisus (Filipeni 4, 7). În timpul acestei lucrări, mintea și inima devin evanghelice, devin ale lui Hristos; omul vede Evanghelia scrisă în sine, pe tăblițele sufletului, cu degetul Duhului. Dar Străinul pleacă, Se ascunde la fel de neobservat cum vine și se arată. Totuși, lasă în întreaga mea ființă parfumul nemuririi, nematerial, precum și El Însuși este nematerial. Aceasta este mireasma duhovnicească, aducătoare de viață, simțită printr-o fire înnoită, pe care El a sădit-o sau a înviat-o în mine. Însuflețit, hrănit de această mireasmă, scriu și vorbesc cuvântul vieții fraților mei.

Când acest parfum ceresc se va risipi, când în sufletul meu se va răspândi duhoarea neplăcută a patimilor, atunci și cuvântul meu va fi fără viață, plin de duhoare și putreziciune! Dacă cineva, auzind din gura unui păcătos cuvântul mare despre lucrările Duhului, se îndoiește în necredință, este tulburat de gândul că lucrarea vestită este o lucrare a înșelării demonice, acela să respingă aceste gânduri hulitoare.

Nicidecum! Nu este astfel lucrarea și nu acestea sunt semnele înșelării! Spune-mi, este propriu diavolului, dușmanului, ucigașului oamenilor, să devină vindecătorul lor? Stă în firea diavolului să unească părțile și facultățile sufletului omului împrăștiate de păcat? Să le scoată din robia păcatului la libertate, să le ridice din starea de răzvrătire, de luptă interioară, într-o stare de pace sfântă în Domnul?

Este lucrarea diavolului să extragă din adâncurile abisului necunoștinței lui Dumnezeu și să ofere o cunoaștere de Dumnezeu vie, trăită, care nu mai are nevoie de nicio dovadă din exterior? Este propriu diavolului să predice și să tâlcuiască detaliat apropierea de Răscumpărătorul tău prin pocăință? Este voia diavolului să restaureze în om chipul căzut, să îl îndrepte spre asemănarea cu Dumnezeu? Este propriu să aducă gustul sărăciei duhovnicești și în același timp al învierii, al înnoirii, al unirii cu Dumnezeu?

Este specific diavolului să ne ridice la înălțimea teologiei pe care omul este un nimic, fără gând, fără dorință, complet scufundat într-o tăcere minunată? Această tăcere înseamnă depășirea tuturor puterilor finite umane, care se îndreaptă către Dumnezeu și care parcă dispar în fața măreției infinite a lui Dumnezeu

(cf. Iov 42, 6). Într-un fel lucrează înșelarea, și altfel Dumnezeu, Stăpânul oamenilor, Care a fost și este Creatorul lor. Cel Care a creat și a restaurat omul, nu rămâne oare tot Creator?

Așadar, ascultă, frate prea iubit, ascultă cum se deosebește lucrarea înșelăciunii de lucrarea Divină! Înșelarea, când se apropie de om, fie prin gând, fie prin vis, fie prin părere subtilă, fie printr-o apariție văzută cu ochii trupești, fie printr-o voce din ceruri, auzită cu urechile trupești – se apropie întotdeauna nu ca o stăpână atotputernică, ci ca o ispită ademenitoare, căutând învoirea omului, căci primește putere asupra lui prin consimțirea sa.

Întotdeauna lucrarea înșelării, fie că provine dintr-o sursă interioară sau exterioară omului, este o lucrare care vine din afara sufletului și omul poate să o respingă. Înșelarea este mereu însoțită inițial de o anumită îndoială a inimii; nu se îndoiesc de ea cei asupra cărora a dobândit o stăpânire decisivă.

Niciodată înșelarea nu întregeste duhovnicește omul risipit lăuntric de păcat. Nu oprește mișcările pătimase ale firii, nu îndrumă ascetul spre pocăință, nu-l micșorează în fața lui însuși. Dimpotrivă, stârnește în el visătorii, pune în mișcare imaginația, aduce o anumită plăcere păcătoasă, otrăvitoare, îl măgulește subtil, îi insuflă slavă deșartă, instaurează în suflet idolul lui „eu”.

Lucrarea dumnezeiască este imaterială: nu se vede, nu se aude, nu se așteaptă, este de neimaginat, inexplicabilă prin orice comparație împrumutată din această lume; vine și se manifestă în chip tainic. La început, îi arată omului păcatul său, îl destăinuie în

ochii omului, îl ține neîncetat în fața ochilor săi și aduce sufletul la osândire de sine. Totodată, îi revelează căderea noastră, această prăpastie întunecată și adâncă a pieirii, în care neamul nostru a căzut prin păcatul strămoșesc.

Apoi, treptat, omului i se dăruiește o atenție sporită și o adâncire a inimii în timpul rugăciunii. Pregătind astfel vasul, la un moment dat și pe neașteptate, ceva imaterial atinge părțile împrăștiate, unindu-le într-un întreg. Cum s-a întâmplat? Nu pot explica! N-am văzut și n-am auzit nimic, dar mă simt schimbat, brusc am avut această trăire prin intervenția puterii divine. Creatorul a intervenit prin procesul de recreare la fel cum a făcut-o la creație. Întrebă-te: când trupul lui Adam, modelat din pământ, zăcea neînsuflețit în fața Creatorului, putea să își imagineze viața, să simtă ceva despre ea?

Când a fost înzestrat cu suflet, ar fi putut Adam să raționeze, să accepte sau să respingă sufletul? Adamul abia creat a simțit că este viu, capabil să gândească și să dorească! Cu aceeași naturalețe se realizează și restaurarea omului. Creatorul a fost și este Stăpânul atotputernic. El lucrează în mod autoritar, supranatural, dincolo de orice gând, de orice înțelegere, infinit de subtil, complet duhovnicesc și imaterial.

Sufletele, totuși te îndoiești! Mă privești și, văzând în fața ta un păcătos atât de mare, te întrebi: „Oare în acest păcătos, unde patimile sunt atât de evidente și puternice, poate să lucreze Duhul Sfânt?”. O întrebare dreaptă! Și mă aduce și pe mine în nedumerire și însăpăimântare. Sunt purtat de val, păcătuiesc,

comit fărădelegi, Îl trădez pe Dumnezeu meu, Îl vând pentru prețul murdar al păcatului.

Și în ciuda trădării mele constante, a comportamentului meu perfid, El rămâne neschimbat. Atotîndurător, așteaptă cu răbdare întoarcerea mea, mă atrage prin toate mijloacele către pocăință și spre îndreptare. Ai auzit ce spune Fiul lui Dumnezeu în Evanghelie? *Nu cei sănătoși au nevoie de doctor, ci cei bolnavi. Dar mergând, învățați ce înseamnă: Milă voiesc, iar nu jertfă; că n-am venit să chem pe drepti, ci pe păcătoși la pocăință* (Matei 9, 12-13). Așa a vorbit Mântuitorul, așa și a acționat.

Stătea la masă cu vameșii și păcătoșii, îi aducea la credință și virtute, stabilind o legătură spirituală cu Avraam și alți drepti. Te miră sau te uimește nesfârșita bunătate a Fiului lui Dumnezeu? Trebuie să știi că Duhul Sfânt este la fel de bun, la fel de dornic de mântuirea omului, la fel de blând, nemânios, răbdător și milostiv. El este Una dintre cele Trei Persoane egale în cinste ale Preasfintei Treimi, Care, împreună, sunt Singură ființă divină, nedespărțită și neîmpărțită, având o singură fire. Și păcatul însuși atrage Sfântul Duh către om! Însă nu păcatul doar comis, ci și văzut în sine, recunoscut și plâns! Cu cât mai mult un om își recunoaște și plânge păcatul, cu atât devine mai plăcut și mai deschis pentru Duhul Sfânt. Acesta, asemenea unui Doctor, Se apropie doar de cei care se recunosc bolnavi. În schimb, se îndepărtează de cei care se complac în autoînșelare (Luca 1, 53).

Cercetează-te și privește păcatul tău! Nu îți îndrepta privirea altunde! Leapădă-te de tine însuși, nu pune preț pe viața ta (Faptele Apostolilor 20, 24).

Dedă-te complet conștientizării păcatului tău, plângându-l! Atunci, la momentul potrivit, vei fi martorul reînnoirii tale printr-o lucrare a Sfântului Duh, imposibil de înțeles, cu atât mai puțin de explicat. El va veni la tine când nu te aștepti și va lucra în tine, tocmai când te recunoști total nevrednic de El!

Dar, dacă în tine persistă așteptarea harului – fii vigilent, căci ești într-o situație periculoasă! Asemenea așteptare indică o subtilă înălțare de sine, iar aceasta dezvăluie un egocentrism latent, în care se cuibărește mândria. Mândria atrage ușor amăgirea duhovnicească. Înșelarea reprezintă abaterea de la Adevăr și de la Sfântul Duh, Care susține Adevărul, abatere spre minciună și duhurile căzute care răspândesc minciuna.

Amăgirea își are rădăcinile în egocentrism, în slava deșartă și chiar în așteptarea harului. Acestea sunt etapele inițiale ale înșelării, așa cum mugurul, floarea și embrionul sunt formele incipiente ale fructului copt. Concepțiile greșite duc la percepții eronate. Din aceste concepții și senzații false se naște autoînșelarea. La acest proces de autoînșelare se adaugă și influența ispititoare a demonilor.

Demonii domină împărăția minciunii și cei care li se supun de bunăvoie cad sub influența lucrării lor. Copleșiți și înșelați de minciună, pe care o primesc ca un adevăr, oamenii își pierd libertatea duhovnicească fără să își dea seama. Aceasta este starea de amăgire. În această stare intrăm și ne prăbușim din cauza mândriei și a egolatriei noastre. *Cel ce își iubește sufletul îl va pierde; iar cel ce își urăște sufletul în lumea aceasta îl va păstra pentru viața veșnică* (Ioan 12, 25).

Plânsul meu

Ce cuvânt să pun la începutul cuvintelor plângerii mele? Pe care dintre tristețile mele gânduri să le exprim mai întâi în cuvinte? Toate sunt la fel de grele; fiecare, când apare în fața minții, pare cea mai apăsătoare; fiecare pare mai dureroasă pentru inimă, când o străpunge. Plângerile s-au adunat în sufletul meu, se cuibăresc acolo, doresc să se reverse. Dar, întrecându-se unele pe altele, se întorc în inimă, creând o ciudată fluctuație launtrică.

Să îmi îndrept ochii minții către zilele mele trecute? Acestea constituie un lanț de înșelăciuni, un șir de păcate, o serie de căderi! Să mă uit la partea vieții care încă mi-e dată pe calea pelerinajului pământesc? Mă cuprinde groaza produsă de slăbiciunea mea, demonstrată prin nenumărate experiențe. Să mă uit la sufletul meu? Nu există nimic mângâietor! Este plin de rănilor păcatului și nu există fărădelege la care să nu fi fost părtaș, nici întuneric cu care să nu mă fi pecetluit!

Trupul meu, sărmanul trup, simt mirosul putreziciunii tale. *Stricăciunea nu moștenește nestricăciunea* (I Corinteni 15, 50). Soarta ta de după moarte este temnița iadului, iar după înviere – osândirea veșnică! Ce soartă așteaptă sufletul meu după despărțirea sa de trup? Ar fi bine dacă i-ar apărea un înger pașnic și luminos, ar zbura cu el în locuințele binecuvântate ale Edenului. Dar pentru ce ar veni acesta? Ce virtute, ce faptă ar găsi în suflet, demnă de locuitorii cerului?

Mai degrabă, sufletul va fi înconjurat de cetele demonilor întunecați. Îngerii căzuți vor găsi în mine o înrudire cu ei înșiși, cu căderea lor, cu stările lor păcătoase, cu voința lor împotriva lui Dumnezeu. De aceea, sufletul îl vor duce, îl vor trage în locuințele lor. Lăcașe ale durerii veșnice, ale întunericii nepătruns și totodată ale focului nestins; tărâm al chinurilor și al plângerilor neîncetate.

Așa mă văd pe mine însumi și plâng. Fie că sunt lacrimi firave ca picăturile de rouă, care doar umezesc ochii mei; fie ca o ploaie bogată care îmi curge pe obraji, pe haine sau pe așternutul patului; fie că lacrimile se usucă, doar un plâns tainic îmi cuprinde sufletul. Plâng cu mintea, plâng cu inima, plâng cu trupul, plâng cu întreaga mea ființă. Simt plânsul nu doar în pieptul meu, ci în toate membrele trupului meu. Ele participă în mod ciudat și de nedescris la acest plâns, suferind din cauza lui.

Suflete al meu! Înainte ca timpul decisiv, inevitabil al trecerii în lumea de dincolo să sosească, îngrijește-te de tine. Apropie-te, lipește-te de Domnul cu o pocăință sinceră și statornică, cu o viață evlavioasă conform poruncilor Sale sfinte. Domnul este plin de îndurare, infinit de milostiv. Îi primește pe toți cei care aleargă la El, curăță păcatele păcătoșilor, vindecă rănilor vechi, urât mirositoare, mortale, și le oferă binecuvântare tuturor celor care cred în El și îl ascultă.

Vezi călătoria ta pământească de la începutul ei, examinează marile binefaceri revărsate asupra ta de Dumnezeu. Încredințează-ți soarta în mâinile Lui, caută să urmezi voința Lui sfântă, supune-te hotărârilor

Sale atotbinefăcătoare și înțelepte. Observă ce zice Apostolul: *Căci de ne-am fi judecat noi înșine, nu am mai fi judecați* (I Corinteni 11, 31). Nimeni, nimeni înainte de crearea mea nu a mijlocit înaintea Creatorului meu pentru ca El să mă aducă la existență din nimic, prin porunca Sa atotputernică.

Singurul meu mijlocitor înaintea lui Dumnezeu a fost bunătatea Lui veșnică. M-am născut, neștiind că urmează să exist, și am început să exist ca și cum nu aș exista. Vai! M-am născut căzut, am început să trăiesc deja mort duhovnicește. *Că iată întru fărădelegi m-am zămislit și în păcate m-a născut maica mea* (Psalmul 50, 6). Viața și moartea au fost împreună începutul existenței mele. Nu știam, nu înțelegeam pe deplin că trăiesc, că fiind în viață – eram mort, și fiind adus în existență – eram pierdut.

Care este taina nașterii omului în păcat? Cum să nu fi trăit și să fii mort deja? Să nu fi mers și să te fi prăbușit? Să nu fi făcut nimic și să ai păcat? Cum să fie copiii în pântecul strămoșului, separați de el prin milenii, părtași la păcatul lui? Mintea mea privește cu evlavie la hotărârile lui Dumnezeu, și nu le înțelege. Dar nu îndrăznește să le judece. Le vede, se minunează de ele, și slăvește pe Dumnezeul Cel de neînțeleles, necunoscut.

Nașterea mea în păcat a fost un dezastru, mai rău decât neexistența însăși! Cum să nu fie o tragedie să te naști pentru scurtele suferințe ale vieții pământești, pentru a exista apoi veșnic în întuneric și chinurile iadului! Nu am mijlocitori pentru mine... Singur, nu am puterea să mă smulg din prăpastia pierzaniei. Numai dreapta Dumnezeului meu mă smulge de acolo!

Născut de părinții mei pentru existență, El mă naște prin Sine Însuși pentru mântuire. Mă spală de întinăciunea păcatului, mă reînnoiește prin Duhul în apele Botezului, primește jurămintele credincioșiei mele din gura nașului meu, îmi dă Numele Său, mă pecetluiește cu pecetea Sa, mă face părtaș al dumnezeirii Sale și moștenitor al Împărăției Sale. Atâtea minuni se săvârșesc asupra mea! Câte binecuvântări nespuse sunt revărsate asupra mea în timp ce nu simt și nu înțeleg nimic; nu înțeleg nici măcar propria existență.

Tu m-ai privit, Dumnezeu meu, când eram un prunc neajutorat! Înfășat în scutece, fără înțelegere și fără capacitate de lucrare, ce ți-am adus eu? Cum ai primit jurămintele mele? Cum, primindu-le, ai revărsat darurile Tale asupra mea? Privind la bunătatea Ta nesfârșită, rămân nedumerit! Și acum nu pot face mai mult decât cât am făcut fiind un prunc de zile puține. În tăcerea limbii și a minții, îți aduc plânsul și lacrimile unui copil, fără niciun gând.

Ce am oferit eu în schimb pentru atâtea binecuvântări revărsate asupra mea în vreme ce nu le înțelegeam și am continuat să nu le înțeleg, să nu le cunosc? Privirea mea s-a întors către lume... Plăcerile, slujirile vremelnice din mijlocul ei, mi se păreau a fi destinația, menirea omului. Moartea nu exista pentru mine! Viața pământească mi se părea veșnică. Astfel, gândul despre moarte îmi era străin...

Veșnicia! În adâncurile ei nedescoperite nu îndrăzneau să pătrundă ochii mei! Cunoșteam dogmele și învățătura Sfintei Biserici Ortodoxe, credeam în ele, dar cunoașterea mea și credința erau moarte. În ce consta mântuirea omului, în ce constă căderea lui,

care sunt semnele lor, care sunt dovezile? Nu aveam niciun fel de cunoaștere vie, din trăire proprie.

Consideram poruncile divine a fi doar Decalogul Vechiului Testament, iar poruncile Mântuitorului meu, toate cuvintele Sale sfinte – doar o lege morală, al cărei urmare era utilă și laudabilă, dar nu o datorie imperativă. Astfel, darul nespuse al harului, primit la botez, a fost înfășurat, ca talantul evanghelic într-o pânză de neștiință, îngropat, ascuns adânc în pământ – în griji pentru dobândirea cunoștințelor trecătoare ale lumii trecătoare. Acoperit, ca de praf, de gânduri despre succes și plăceri trecătoare, despre slujirea vanității și a lumii întunecate a vremii deșarte.

Copilăria mea a fost plină de necazuri. Aici văd mâna Ta, Dumnezeu meu! Nu aveam cui să-mi deschid inima și am început să o revărs în fața lui Dumnezeu, am început să citesc Evanghelia și viețile sfinților Tăi. Un vâl, uneori transparent, stătea între mine și Evanghelie. Dar acești „Pimeni”, „Sisoi” și „Macarii” au avut un efect minunat asupra mea.

Gândul, adesea înălțându-se către Dumnezeu prin rugăciune și citire, a început să aducă încetul cu încetul pace și liniște în sufletul meu. Când aveam cincisprezece ani, o pace inexplicabilă a cuprins mintea și inima mea. Dar nu o înțelegeam, credeam că este starea obișnuită a tuturor oamenilor. Astfel am intrat în serviciul militar și în același timp într-un cerc științific, nu din propria alegere sau dorință.

Atunci nu îndrăzneam, nu știam să doresc nimic: pentru că încă nu găsisem Adevărul, încă nu Îl deslușisem limpede, ca să Îl doresc! Științele umane, invențiile rațiunii omenești căzute, au devenit obiectul

atenției mele. Spre ele m-am îndreptat cu toate puterile sufletului meu, iar preocupările nedefinite și trăirile religioase au rămas deoparte.

Au trecut aproape doi ani în îndeletniciri pământești. S-a născut și a crescut în sufletul meu un fel de gol teribil, a apărut foamea și un dor nețârmurit după Dumnezeu. Am început să plâng pentru nepăsarea mea, să plâng pentru uitarea în care am lăsat credința. Să plâng pentru liniștea dulce pe care am pierdut-o, să plâng pentru goliciunea pe care am dobândit-o, care mă apăsa, mă îngrozea, umplându-mă cu un sentiment de pierdere, de lipsă a vieții!

Și, într-adevăr, aceasta era chinul sufletului, îndeputat de adevărata sa viață, de Dumnezeu. Îmi amintesc cum mergeam pe străzile Sankt-Petersburgului în uniforma de cadet, și lacrimile curgeau în șuvoaie din ochii mei! De ce acum nu mai plâng așa?! Astăzi îmi sunt mai necesare lacrimile! Mi-am trecut jumătatea vieții: zilele, lunile și anii au început să curgă mai repede. Se grăbesc spre mormânt, de unde nu este întoarcere, după care nu există pocăință și îndreptare.

Conceptiile mele erau deja mai mature și căutam certitudine în religie. Sentimentele religioase vagi nu mă mulțumeau; doream să văd adevărul clar și neîndoielnic. În vremea aceea, diverse idei religioase preocupau și agitau capitala nordică. Acestea se contraziceau și se luptau între ele. Niciuna dintre părți nu îmi plăcea; inima mea nu le se încredința, căci se temea de ele.

Cu gânduri serioase, mi-am dat jos uniforma de cadet și am îmbrăcat uniforma de ofițer. Regretam

uniforma de cadet, deoarece în ea puteam, venind în biserica lui Dumnezeu, să stau între mulțimea soldaților, a oamenilor simpli, să mă rog și să plâng cât îmi dorea sufletul. Nu era timp pentru distracții, nu era timp pentru amuzament tineresc!

Lumea nu îmi oferea nimic atrăgător. Eram față de ea atât de rece, ca și cum lumea ar fi fost complet lipsită de ispite! Tocmai așa, ele nu existau pentru mine. Minte mea era complet absorbită de științe și, în același timp, ardea de dorința de a afla unde se ascunde adevărata credință, unde se află învățătura adevărată despre ea, liberă de abateri atât dogmatice, cât și morale.

Între timp, orizonturile cunoștințelor umane mi-au apărut în cele mai înalte și definitive forme ale științelor. Ajuns la aceste limite, am întrebat științele: „Ce îi oferiți în proprietate omului? Omul este veșnic, și așadar, moștenirea sa ar trebui să fie veșnică. Arătați-mi această comoară veșnică, această bogăție sigură, pe care aș putea-o lua cu mine dincolo de mormânt!”.

Până acum, văd doar cunoștințe care sunt oferite pentru întreținere, care se încheie cu pământul, care nu pot exista după separarea sufletului de trup. La ce servește studiul matematicii? Obiectul ei este materia.

Ea dezvăluie anumite tipuri de legi ale materiei, învață omul să le calculeze și să le măsoare, să aplice calculul și măsurătorile nevoilor vieții pământești. Ea indică existența unei mărimi infinite, ca o idee, dincolo de materie. Cunoașterea exactă și definirea acestei idei sunt logic imposibile pentru orice ființă rațională, dar limitată.

Matematica ne arată numere și măsuri, dintre care unele, prin mărimea lor semnificativă, altele, prin micimea lor extremă, nu pot fi supuse cercetării umane, indicând existența unor cunoștințe către care omul are o tendință înăscută, dar către care știința nu are mijloacele de a-l ridica. Matematica doar sugerează existența obiectelor dincolo de domeniul simțurilor noastre. Fizica și chimia dezvăluie alt tip de legi ale materiei.

Înainte de știință, omul nici măcar nu știa despre existența acestor legi. Legile descoperite au dezvăluit existența altor nenumărate legi încă neexplorate. Unele dintre ele nu sunt explicate, în ciuda eforturilor umane de a le înțelege, altele nu pot fi explicate din cauza limitărilor puterilor și capacităților umane.

Se pare, ne-a spus elocventul și inteligentul profesor Soloviev, în introducerea sa la disciplina Chimie, că studiem această știință pentru a afla că nu știm nimic și că nu putem ști nimic din câmpul vast de cunoaștere pe care îl deschide în fața minții noastre! Astfel, cunoștințele pe care le-am dobândit în acest domeniu sunt insignifiante!

Ea demonstrează cu o claritate palpabilă că materia, deși trebuie să aibă limitele sale, nu poate fi înțeleasă și definită de om nici în vastitatea sa, nici din multe alte motive. Chimia urmărește rafinarea treptată a materiei, ducând-o la o finețe abia accesibilă simțurilor umane. În această stare subțire a materiei încă percepe complexitatea și capacitatea de descompunere în părți mai fine, deși descompunerea însăși devine imposibilă. Omul nu vede sfârșitul rafinării materiei, la fel cum nu vede limita creșterii numerelor și măsurilor.

El înțelege că infinitul trebuie să fie și imaterial. Pe de altă parte, tot ce este finit trebuie să fie neapărat material. Dar aceasta este o idee vagă; existența ei este definită. Apoi, fizica și chimia se concentrează asupra unei singure materii, extind cunoașterea despre utilizarea ei pentru nevoile temporare pământești ale omului și societății umane.

Filosofia este mai puțin concretă decât științele menționate, de care omul căzut se mândrește în mod deosebit. Științele naturale se bazează constant pe experiența materială, cu care își demonstrează corectitudinea teoriilor adoptate, care fără această demonstrație nu ar avea loc în știință. Filosofia este lipsită de un mijloc decisiv pentru a convinge constant prin experiență.

Multitudinea de sisteme diferite, care nu sunt de acord unele cu altele și care se contrazic reciproc, acuză deja iubirea de înțelepciune umană de lipsa cunoașterii pozitive a Adevărului. Cât de mare este în filosofie locul lăsat arbitrarului, visării, invențiilor, delirului vorbelor frumoase, intolerabil pentru știința precisă, definită!

Cu toate acestea, filosofia este de obicei foarte mulțumită de sine. Cu o lumină înșelătoare, ea aduce în suflet un exces de autocomplacere, autosuficiență, aroganță, vanitate, dispreț față de ceilalți. Lumea oarbă o împodobește, ca pe ceva propriu, cu laude și onoruri. Cei mulțumiți cu cunoștințele oferite de filosofie nu doar că nu obțin concepții corecte despre Dumnezeu, despre ei înșiși, despre lumea duhovnicească, dar, dimpotrivă, sunt infectați cu concepții greșite, care corup mintea, o fac incapabilă, ca și cum

ar fi infectată și deteriorată de minciună, de a comunica cu Adevărul (II Timotei 3, 8).

Întru înțelepciunea lui Dumnezeu lumea n-a cunoscut prin înțelepciune pe Dumnezeu (I Corinteni 1, 21), spune Apostolul. Căci dorința cărnii este moarte dar dorința Duhului este viață și pace; fiindcă dorința cărnii este vrăjmășie împotriva lui Dumnezeu, căci nu se supune legii lui Dumnezeu, că nici nu poate (Romani 8, 6-7), pentru că acesta nu este în firea lor. Luați aminte să nu vă fure mințile cineva cu filozofia și cu deșarta înșelăciune din predania omenească, după înțelesurile cele slabe ale lumii și nu după Hristos. Întru care sunt ascunse toate viziunile înțelepciunii și ale cunoștinței (Coloseni 2, 8, 3).

Filosofia, fiind progenitura căderii omului, măgulește această cădere, o maschează, o păstrează și o hrănește. Ea se teme de învățătura Adevărului, ca de un verdict letal pentru ea însăși (I Corinteni 3, 18). Starea în care ne aduce filosofia este una de auto-amăgire, de pierzanie sufletească, ceea ce devine evident din cuvintele Apostolului menționate mai sus, care poruncește tuturor celor care doresc să dobândească adevărata cunoaștere de la Dumnezeu să respingă cunoașterea oferită de iubirea de înțelepciune a umanității căzute.

Nimeni să nu se amăgească. Dacă i se pare cuiva, între voi, că este înțelept în veacul acesta, să se facă nebun, ca să fie înțelept (I Corinteni 3, 18). Adevărata filosofie (iubirea de înțelepciune) se regăsește în învățătura unică a lui Hristos. Hristos este Înțelepciunea lui Dumnezeu (I Corinteni 1, 24).

Cei care caută înțelepciunea în afara lui Hristos și nu se leagă de Hristos, resping înțelepciunea, obțin și

asimilează pentru ei înșiși un raționament sub nume fals, o moștenire a duhurilor căzute. Despre geografie, geodezie, lingvistică, literatură, despre alte științe, despre toate formele de artă nici nu merită să vorbim: toate sunt pentru pământ. Nevoia lor pentru om se încheie odată cu încheierea vieții pământești - de cele mai multe ori, mult mai devreme.

Dacă îmi folosesc tot timpul vieții pământești pentru a dobândi cunoștințe care se încheie cu viața pământească: ce voi lua cu mine dincolo de limitele materiei brute? „Științe! Dacă puteți, dați-mi ceva veșnic, ceva pozitiv, dați-mi ceva ce nu poate fi luat de nimeni și este sigur, demn să fie numit proprietatea omului!”. Or, științele tăceau...

Pentru un răspuns satisfăcător, esențial, vital, mă întorc către credință. Dar unde te ascunzi, credință adevărată și sfântă? Nu am putut să te recunosc în fanatism, care nu era marcat de blândețea evanghelică; respira cu amăgire și aroganță! Nu am putut să te recunosc în învățătura autonomă, care se desparte de Biserică, creând propriul său sistem nou, van și ostentativ proclamând descoperirea noii, adevăratei credințe creștine, după optsprezece secole de la întruparea Cuvântului lui Dumnezeu.

Ah! Într-o asemenea profundă nedumerire rătacea sufletul meu! Cum a fost chinuit groaznic! Ce valuri de îndoieli se ridicau asupra lui, născute din neîncrederea în sine, din neîncrederea în tot ce făcea zgomot, striga în jurul meu, - din neștiința, nevăzând adevărul. Și am început adesea, cu lacrimi, să-L rog pe Dumnezeu să nu mă lase pradă rătăcirii, să-mi arate calea cea dreaptă pe care aș putea să